

The Phantom of the Matrix

Populärkulturella skämt och intertextuell kompetens på Internet

HANNA JANSSON har studerat etnologi vid Högskolan på Gotland och Stockholms Universitet. Hon har tidigare medverkat i ARV. Nordic Yearbook of Folklore 2005 med artikeln "Every World has its Stage" där hon analyserar hur en berättare med sitt kroppsspråk hanterar två berättelsevärldar och får dem att smälta samman.

På Internet finns det idag en mängd mötesplatser för personer som kallar sig för *phans* och som delar ett brinnande engagemang för berättelserna om *Fantomen på Operan*. Som grupp kan de jämföras med mer välkända fans¹ av till exempel *Star Trek*, *Star*

Wars eller *Sagan om Ringen* (jfr Hills 2002 och Strage 2005). Phansen samlas på såväl de stora produktionsbolagens officiella hemsidor som på mindre och avskilda fora. En av dessa inofficiella diskussionssidor är *The Phantom Discussion Board*, under portalen www.ezboard.com. Medlemmarna kommer främst från Västeuropa, USA och Kanada. Många av de mest aktiva medlemmarna här känner varandra sedan många år tillbaka och från ett tidigare debattforum. Vissa av dem har varit phans i mellan tio och tjugo år. För den oinvigde kan det vara svårt att alls hitta till detta avskilda forum och framför allt att förstå vad phansen skriver om i sina diskussionsinlägg. Inläggen på sidan är nämligen packade med referenser, rollfigurer, personnamn och citat. Phansen använder sig dessutom av egna språkliga uttryck och koder som ytterligare bidrar till forumets specifika diskurs. Deras gemensamma värld har utomstående därför endast begränsad insyn i och kunskap om.

Hur främmande phansens kommunikation än är för den tillfälliga och ej insatta besökaren, är det svårt att missa de återkommande humoristiska inslag som finns invävda i texterna på forumet; skämt som för gästen ter sig lika oförståeliga – och därmed o-roande – som de övriga diskussionerna på forumet. Dessa skämt tycks vid första anblicken vara spretiga och osammanhängande, då det kan röra sig om allt från ett medvetet felstavat ord till långa parodiska sångtexter och novelliknande och

utförliga berättelser. Vid närmare granskning träder dock mönster, diskurser, attityder och återkommande teman fram ur de inlägg som lockar phansen till skratt (Jansson 2004). Denna interna *phanhumor* kan därför betraktas som ett exempel på den folklöre som idag finns i stor omfattning på Internet (jfr Palmenfelt, under utgivning). Förhoppningsvis kan man därmed med folkloristiska begrepp få phanhumorns mönster att träda fram i tydligare dager och möjliggöra en analys av phansens gemensamma och isolerade värld.

Internet utgör fortfarande ett relativt nytt och utforskat fält för etnologer och folklorister. Kan begrepp som utvecklats för att förstå 1800-talets folklöre även appliceras på 2000-talets? Denna artikel bygger på 160 insamlade humorinlägg från the Phantom Discussion Board och diskuterar utifrån folkloristiska begrepp de skämt där phansen hämtar stoff utanför Fantomen på Operan och kombinerar sin favorithistoria med andra berättelser, texter och moderna företeelser.

TRADITIONSDOMINANTEN PÅ OPERAN

Den franske journalisten Gaston Leroux roman *Le Fantôme de l'Opéra* publicerades 1910. Därefter har berättelsen resulterat i ett stort antal filmer och tre musikaler – varav Andrew Lloyd Webbers är den mest kända och framgångsrika – och därtill flera uppföljande romaner. De olika versionerna följer i varierande grad Leroux roman, som utspelar sig på 1880-talet och handlar om den monstros vanställd och maskerad Erik. Han är en äldre man med ett mörkt förflutet som tagit sin tillflykt till Parisoperans källare, där han nu

lever i en makabert inredd boning vid operans underjordiska sjö. Ovan jord är han fruktad som "operaspöket" som orsakar olyckor och som lägger sig i operadirektörernas arbete. Han förälskar sig i den unga svenska balettflickan Christine Daaé och ger henne i hemlighet sånglektioner, med vilkas hjälp hon kan göra succé på scenen. Han skyr inga medel för att behålla sin makt över sångerskan och när hon bestämmer sig för att fly med sin fästman och barndomskärlek, greve Raoul de Chagny, enleverar Erik henne och för henne till sin boning. Där tvingas Christine välja mellan att stanna hos den maskerade mannen för alltid eller att se sin fästman och hela operahuset sprängas i luften. När hon väljer att stanna hos Erik ändrar han sig oväntat och låter det unga paret ge sig av tillsammans. Själv stannar han kvar i huset vid sjön, där han dör några veckor senare.

De insamlade humorinslagen från diskussionssidan berör framförallt Andrew Lloyd Webbers musikal och dess filmversion från 2004, samt Leroux roman, och tar sig uttryck i bland annat ordvitsar, parodier på scener, satiriska personanekdoter och omskrivna sångtexter. Phansen delar med sig av erfarenheter av skådespelare som gjort bort sig genom att trilla på scenen eller glömma repliker, och berättar om teknisk rekvisita som upphört att fungera. De skriver om scener och låter skådespelarnas och/eller rollernas beteende ge berättelsen nya innebörder. Sällan rör det sig om skämt med en tydlig början och en slagfärdig poäng, utan snarare är det brottstycken ur texter som valts ut och plockats sönder. Vitsen med vitsen är att välkända scenarion förändras då de välbekanta rollfigurerna beter sig tvärt emot vad de vanligen gör. Phansen driver också friskt med sina egna beteenden genom att

lista tecken på att "phanskapet" har gått för långt (Jansson 2004).

Då de två "rum" på forumet, *The Lair* och *Disaster Beyond Imagination*², varifrån materialet hämtats, endast är ämnade för diskussioner kring Fantomen på Operan blir Lerouxs berättelse den röda tråden som förenar även de mest skilda skämten. Erik framförallt, men även Christine och Raoul i viss mån, kan därför betraktas som vad folkminnesforskaren Albert Eskeröd kallade *traditionsdominanter*; ett begrepp för de väsen i folkdiktningen som dominerar en lokal tradition och som de flesta berättelserna i det aktuella området således kretsar kring (Klintberg 1972:58). Rollfigurernas dominans i phansens framställningar kommer, förutom phanhumorn, även till uttryck genom såväl de allmänna diskussionerna som genom den *phan phiction* som medlemmarna delar med sig av i form av egna dikter, noveller, sångtexter och scenbeskrivningar (jfr Strage 2005:111ff). Phanhumorn är ofta att betrakta som en egen genre i denna *phan phiction* men många inlägg i materialet gränsar till de seriösa fiktionsgenrenas som utan att parodiera hanterat berättelsen.

MOTIVATTRAKTION OCH MOTIVSPRIDNING

De inlägg i materialet som endast berör Fantomen på Operan visar sig dock vara i minoritet. Många av inläggen – särskilt de från *Disaster Beyond Imagination* – kombinerar istället berättelsen om 1880-talets Parisopera med andra berättelser, kända skådespelare, fiktiva karaktärer och modern teknik. Dessa *intertextuella* humorinslag kan ses som exempel på vad den ryske forskaren Michail Bachtin kallade

det dialogiska tänkandet, där all litteratur och konst anses skapas i en ständig "dialog" mellan dess skapare. (Nikolajeva 1992:23f). De av phansens inlägg som för samman andra förlagor med Fantomen på Operan blir nya repliker i ett samtal som samtidigt som det blickar bakåt leder framåt mot kommande repliker.

När phansen refererar till filmer, artister och citat som vanligtvis inte är kopplade till Fantomen på Operan, sker detta på samma villkor som de skämt som endast rör sig inom Parisoperans triangel-drama då någonting mycket välbekant förändras och parodieras. Det förändrade scenariot inleds vanligtvis med en (mer eller mindre) "orörd" replik som talar om för läsaren vilken scen det är som skämtet bygger på. I exemplet nedan har phansen resonerat kring huruvida det faktum att regissören Joel Schumacher tidigare mest gjort actionfilmer kommer att prägla den romantiska musikalen eller ej, vilket leder till Ilandras och Angels inlägg:

Ilandra

Let's not forget Raoul

I can't wait for the part where they're all planning on trapping Erik at the premier of Don Juan Triumphant and Raoul says: "We'll need guns. Lots of guns." 🤖🤖🤖

Well, we should be happy; they could have cast Keanu as Raoul.

(Disaster Beyond Imagination,
26 oktober 2003)

Angel

Lots of guns...

Heheheh... and suddenly Raoul strides onstage in a flapping black coat and shades and pulls out a tommy BLAM BLAM BLAM BLAM BLAM plaster falling all over, Box 5 crumbling as he runs up walls...

Oh god. Phantom of the Matrix. LOL³
...my stomach hurts... LOLLOLOLO...

(Disaster Beyond Imagination,
27 oktober 2003)

Ilandra specificerar vilken scen det gäller, för att sedan kortfattat beskriva det förändrade, actionfilmsinspirerade scenariot, och använder sig av ett citat ur filmen *The Matrix*. Angel utvecklar därefter Ilandras idé och kombinerar ytterligare *The Matrix* med Fantomen på Operan. Raouls strikta 1800-talskostym har i Angels version bytts ut mot en fladdrande svart rock och ett par solglasögon – den kännetecknande klädseln för rollfigurerna i bröderna Wachowskis *Matrix*-triologi. Hans agerande präglas också av de högteknologiska och futuristiska filmerna när han avfyrar sitt automatvapen och, trotsande tyngdlagen, springer på väggen upp mot den loge varifrån Fantomen betraktar operans föreställningar. De texter som står i intertextuellt förhållande till varandra behöver inte nödvändigtvis tillhöra samma genre, utan kan även relatera till varandra över genregränserna (Arvidsson 1999:196). Därför tycks det inte heller vara problematiskt för phansen att koppla samman en gotikinspirerad romantisk roman eller en svulstig 1980-talsmusikal med science fiction eller med modernt språkbruk.

Vad som återkommande sker i phan-humorinslag där olika berättelser och texter kombineras, som i exemplet ovan, kan ses som en form av *motivattraktion*, där Leroux's motiv och scener liksom folkdiktningens traditionsdomanter "drar åt sig" egenskaper som annars tillskrivs andra gestalter (Honko 1973:53). Phan-humorn drar även, förutom egenskaper och karaktärsdrag, åt sig föremål och gestalter, kläder, scenerier och citat. När Erik får spindelmannens krafter⁴, när Dorothy i *Trollkarlen från Oz* kommer skuttande nerför operahusets magnifika trappa i sina röda skor ("Weeee're off to see the Angel, the musical genius who's

odd"⁵), eller när repliker ur filmen *Robin Hood – Prince of Thieves* blandas med Fantomen på Operan ("de Chagny, I'm going to cut your heart out with a *spoon!*"⁶) rör det sig på en och samma gång om intertextuella skämt och en rik form av motivattraktion.

Rollfigurerna har även en förmåga att dyka upp i miljöer och sammanhang utanför 1880-talets Paris. Det som då sker är en form av motsatt motivattraktion; istället för att dra till sig fenomen från andra texter, tas Fantomen på Operan-referenser ut ur sin vanliga kontext och *sprids* till yttre texter och berättelser. Det tydligaste exemplet på vad jag har valt att kalla *motivspridning* är de olika välkända popsånger som får sina texter omskrivna och fylls med referenser till Leroux's roman och Lloyd Webbers musikal. När medlemmen Raphael lyssnar på ABBA i sin bil under en långkörning hem till Los Angeles finner han att det går alldeles utmärkt att omvandla ABBA-låtar till Fantomen på Operan-sånger. Text efter text dyker därefter upp på The Lair, och andra phans ansluter sig för att bidra till vad som resulterar i en ABBA/Fantomen på Operan Greatest Hits-kavalkad: "Madame Giry/Mamma Mia", "The Vicomte Takes it All/The Winner Takes It All", "Ubaldo/Fernando" med flera (jfr Strage 2005:123). Dessa är i varierande grad samstämmiga med originaltexten. I vissa fall är det endast enstaka ord som överensstämmer med den ursprungliga texten, i andra har tvärtom bara ett fåtal nya ord flikats in. De nya versionerna tillägnas Fantomen på Operans rollfigurer som till ABBAs melodier och texter, liksom i musikalen, besjunger sin situation. I Raphaels version av schlagerklassikern "Waterloo" är Raoul på väg ner till Fantomens näste för att rädda sin fästmö.

Han finner sig dock snart, precis som i musikalen, infångad med Eriks strypsnara runt halsen:

Raphael

ABBA/PotO Karaoke Dance Party

"Chrissy-poo"

(sung to the tune of "Waterloo")

performed by Raoul, Vicomte de Chagny

Giry, beneath the stage she led me to a dark lake

That's cold! My noble bits and pieces shrunk to their size at age four

Then I found myself at a big gate

Wondered how we would make our escape

Chrissy-poo – I'll save you from he who captured you

Chrissy-poo – even if I don't have a weapon

Chrissy-poo – that wedding gown, is it something new?

Chrissy-poo – say that you love me, I know you do

(woah-woah-woah-woah) Chrissy-poo – promise I'll save you, my Chrissy-poo

And then, the Phantom he did let me in to see her

Oh merde! I knew I should have kept my eyes on that disfigured fart

And now what on earth will I do?

He's got my rich neck in a noose (...)

(The Lair, 15 september 2003)

I det här fallet är det mycket få ord som överensstämmer med Björn Ulvaeus' text. Istället är det vissa ljud (woah-woah-woah-woah) och utrop (oh merde!/oh yeah!) som påminner om den ursprungliga texten, liksom de av Raphaels ord som rimmar på ord i originaltexten (noose/lose). "Chrissy-poo" går också alldeles utmärkt att sjunga till "Waterloos" melodi.

Vid motivspridning placeras referenserna till Fantomen på Operan i en färdig form – i exemplet ovan en välkänd melodi – och anpassas efter den formen, men följer i övrigt Fantomen på Operans hän-

delseförlopp snarare än till exempel "Waterloos" text. Sångtexten ovan präglas även av ett typiskt phanperspektiv; phansen tar ofta Eriks parti och många av materialets skämt hånar därför den fagre rivalen som framställs som fåfång, ointelligent och inkapabel att bekämpa Fantomen. Då berättelsen vanligtvis slutar med att Fantomen ger upp och Raoul avgår med segern och hjältinnans hand och hjärta, blir resultatet i parodierna det omvända.

För Erik och de övriga figurerna i Lerouxs roman innebär motivattraktionen att de kan tillskrivas i stort sett vilka beteenden, attribut, egenskaper och krafter som helst – oberoende av tid och rum och oberoende av sina traditionella personligheter och ageranden. Motivattraktion blir därmed ett sätt att leka med figurernas personligheter och öden genom att visa hur de traditionellt inte beter sig. Det blir även, liksom övrig phan phiction, ett medel för phansen att ta makten över berättelsen och själv bestämma vad som skall ske, oberoende av ursprungliga händelseförlopp (jfr Strage 2005:233). Genom motivspridningen, däremot, är det huvudrollerna som plockas ut ur *sitt* sammanhang och förs över till *andra* gestalters berättelser och formar. När Erik, Christine och Raoul placeras i en yttre form och i viss mån anpassar sig efter denna får de figurer som vanligen vistas i berättelsen vackert finna sig i att knuffas ut ur sina egna texter. Motivspridningen innebär att alla texter och berättelser kan komma att handla om Fantomen på Operan.

I dessa fall blir också Erik för phansen den totale, allsmäktige traditionsdominanten, som via intertextuella skämt teoretiskt sett kan överta alla för phansen kända berättelser och texter.

AKTUALISERADE REFERENSAMAR

De personer, sånger och filmer som berörs i materialet är ofta mycket välkända och kan ses som självklara i en samtida populärkulturell allmänbildning. De dyker regelbundet upp i pressen, på TV och på vita duken. De yttre referenserna i materialet ingår, på samma sätt som kunskaperna om Fantomen på Operan, i phansens *referensram* (Honko 1973:22). Den referensram som träder fram i phanhumorn kan liknas vid en kunskapsbank fylld med bland annat texter, berättelsers handlingar, reklamfilmer, sångtexter och artisters kännetecken. Detta är vad den finländske folkloristen Matti Kuusi, enligt Sven-Erik Klinkmann, kallar för *poplore*: "en med folkloren besläktad form av kollektiv traditionstyp som har populärkulturen som referensram" (Klinkmann 1999:13).

I phansens referensramar ingår såväl Leroux's historia som filmstjärnor och popidoler. När phansen sammanför dessa är det ofta för att demonstrera en artists (o)lämplighet för en roll i Fantomen på Operan. I exemplet nedan får en bild, skapad av Raphael, illustrera phansens missnöje med att regissören Joel Schumacher önskade unga skådespelare i huvudrollerna.

De andra medlemmarna fick gissa sig till vilka det är som avbildas på "Phantom of Hollywood 3: Nightmare on Phan Street" (se bild)⁷. Det tar inte lång tid innan de tre unga artisterna är identifierade: det är artisten Britney Spears samt Nick Carter och A. J. McLean från pojkbandet Backstreet Boys som tagit över musikalens kyrkogårdsscen, med bland annat uppdaterade scenkläder och headset-mikrofoner.

A. J. McLean är kanske den på bilden

som för phansen är lättast att känna igen, då han tidigare i en musikvideo varit utklädd till just Fantomen. Forummedlemmen Goblins or Shoes följer upp Raphaels illustration med en parodi på den aktuella scenen. De första orden parafraserar den inledande strofen i kyrkogårdsscenen, innan en textrad ur Britney Spears "Hit me baby one more time" tar över, följt av en blandning av pojkbandstexter:

Goblins or Shoes

Love it!

Ahahahahaha! That is so funny!

Christine: You were, like, once a friend and father. Baby, thinking of you keeps me up all night.

Phantom: Everybody rock your body! The Phantom's back!

Raoul: Leave her alone, man. Bye bye bye!

(OK, so I'm mixing and matching boy band lyrics now. Sue me.) ☺

(Disaster Beyond Imagination,
1 april 2003)

Phantom of Hollywood 3: Nightmare on Phan Street.

När Raphael i sin bild placerar Backstreet Boys och Britney Spears i Lloyd Webbers musikal, fungerar detta för Goblins or Shoes som den *utlösande stimulus* som leder till *referensramens aktualisering* (Honko 1973:23). Utdrag ur texter hon förknippar med de aktuella artisterna vävs samman med texter som ingår i den musikal hon troligen kan mer eller mindre utantill; Raphaels bild har i det här fallet blivit länken mellan referensramens olika delar. Återkommande i materialet fungerar personnamn eller filmtitlar som just utlösande stimulus och leder till parodiska sammankopplingar mellan dessa personer och filmer med Fantomen på Operan. Phanhumorinläggen föregås därav ofta av kommentarer om att medlemmen fått "mental images" av att läsa föregående inlägg – "mental images" som i sin tur kan leda till att andra phans ser nya potentiella bilder och skapar ytterligare nya skämtinslag.

Även om det är möjligt att phansen samtidigt kan ingå i flera olika fangrupper och därmed känna starkt för, och inneha stor kunskap om, flera olika artister, TV-serier, filmer eller andra populärkulturella fenomen (Hills 2002:xiv, 81ff), är det på forumet Fantomen på Operan som står i centrum och som är den berättelse som phansen genomgående uttrycker ett starkt engagemang för. Historien är därför att betrakta som phansens *intresse-dominant* – det som fyller deras sinnen och som därför påverkar deras tolkning av vad de ser och hör (jfr Honko 1973:26). Detta, att Fantomen på Operan kan ses som konstant närvarande i många av phansens medvetande, är också vad jag betraktar som det som möjliggör att phansen reagerar på utlösande stimulus och återkommande relaterar vad de ser omkring sig till just Fantomen på Operan.

Såväl kunskaperna om Fantomen på Operan som de andra delarna av referensramarna hålls för phansen konstant aktualiserade. Som phans läser de romaner; ser filmer; ser musikalföreställningar; lyssnar på musiken; diskuterar på forumet och skriver/målar/pysslar utifrån ett Fantomen på Operan-tema. Men de omges uppenbarligen även av annan populärkultur: läser andra böcker; betraktar konst; ser på MTV; ser reklam på televisionen och på annonspelare; lyssnar på radio; ser andra filmer upprepade gånger; pratar med personer i sin omgivning och tar till sig skvaller och nyheter om artister och andra kändisar.

Ur detta perspektiv är det inte förvånande att phansen så ofta sammankopplar dessa olika kunskaper som samtidigt är aktiva – och självklara – i deras referensramar (jfr Oring 1992:38).

INTERTEXTUELLA NÄT

Phansen har i april 2004 kommit över ett utdrag ur manuset till Schumachers film. Där beskrivs en scen där Fantomen har en vaxmodell av operahuset – med tillhörande små dockversioner av Christine och andra personer på Parisoperan. Ska Fantomen verkligen leka med dockor, undrar medlemmarna? I LadyCDaaes inlägg blir han ertappad av Christine när han gör just det:

LadyCDaae

Wrong on SO many levels...

(...) And am I the only one who keeps having this image pop up in her mind?

Erik: (...) ("Christine") No, leave me alone! ("Erik") No, kiss me! ("Christine") No, no, yes, no, no!... oooh, ooh!... Oh, your organ is so big...

Christine: (throws open door) Erik!

Erik: (clutching dolls to his chest, hiding them) WHAT?!

Christine: I need to go to rehearsal.

Erik: Knock on my door! Knock next time!

Christine: Yes, dear!

Erik: (pause) Did you see anything?

Christine: No, Erik, I didn't see you playing with your dolls again.

Erik: Good!

(Disaster Beyond Imagination,
15 april 2004)

Själv tolkade jag skämtet som sprunget ur den föregående diskussionen kring manusutdraget. Det var istället en vän som omedelbart kunde identifiera LadyCDaas text som nästintill identisk med en scen ur Mel Brooks *Star Wars*-parodi *Spaceballs*. Vad vi således har här är en intertextuell koppling till *Spaceballs* – som i sin tur friskt parodierar *Star Wars*-filmerna. Phanhumorinslaget är därmed inte heller endast knutet till den närmast föreliggande texten, utan även till de texter som ligger till grund för i det här fallet Mel Brooks film.

Man anar då bakom kulturella uttryck som phanhumorn ett intertextuellt nät av texter som antingen bygger på varandra eller som länkas samman genom nya texter. Tillsammans formar de ett texternas släktträd där tidigare texter inspirerar och ger stoff till nya verk; generation efter generation.

Det är dock sällan som phansen i materialet presenterar textens "släktingar" för sina läsare. En konsekvens av detta blir att det är upp till läsaren att själv känna igen och identifiera syftningar till eventuella förlagor. Missar man dessa, som jag själv gjorde i exemplet ovan, blir tolkningen en annan än om man förstår samtliga referenser. Ju fler detaljkunskaper från olika Fantomen på Operan-versioner som vävs in i texten, desto fler versioner och dess detaljer måste läsaren ha sett, läst, hört

och memorerat. Ju fler referenser och citat från *andra* texter och filmer som kombineras med dessa detaljer, desto större kunskap om de senaste decenniernas populärkulturella utbud krävs.

Genom att berömma skaparen av ett skämt och med akronymen "LOL" eller animerade, skrattande smileys visa att man roats av ett skämt visar man även att man har lyckats både med att identifiera de ospecificerade förlagorna och att man är ett "riktigt" phan som förstår referenserna till Fantomen på Operan. Att sedan eventuellt spinna vidare på skämtet och väva in ytterligare bitar ur både andra texter och Fantomen på Operan kan ses som ett klart bevis för att man dessutom behärskar de olika texternas form såväl som innehåll så till den grad att man själv är kapabel att bidra till den interna referenshumorn (jfr Nikolajeva 1992:27). Ur detta perspektiv blir den kreativa phanhumorn inte bara ett medel för att demonstrera sitt phanskap utan även ett uppvisande av en intertextuell kompetens och av en bred kännedom om samtida populärkultur – från ABBA till *The Matrix*.

Phans på olika sidor av Atlanten kommunicerar med varandra dagligen via sina datorer. Internet är uppenbarligen en del av medlemmarnas vardag och ändå rör det sig om ett medium som fick sitt kommersiella genombrott för drygt tio år sedan. Det är ett nytt kommunikationsmedel som erbjuder brukarna nya och moderna tekniska möjligheter att utbyta bland annat textad och visuell information. Men trots att innehållet i phanhumorn bygger på moderna företeelser och att phansens kommunikation möjliggörs tack vare ny teknik, verkar folklorens mekanismer i stort sett vara desamma på dagens Internet som i det förindustriella bondesamhället.

NOTER

- ¹ Se Hills 2002 för diskussion om definitioner av fan-begreppet.
- ² The Lair är forumets huvudrum och den ursprungliga arenan för diskussioner kring berättelsen. När det efter år av spekulationer stod klart att Lloyd Webbers musikal skulle filmatiseras tillkom forumrummet Disaster Beyond Imagination. Rummet, vars namn är hämtat från musikalen och speglar forumvärdinnans inställning till filmprojektet, är endast till för diskussioner rörande den film som sedan fick biopremiär i december 2004.
- ³ LOL är en engelsk akronym och betyder "Laughing Out Loud", alternativt "Lots Of Laughs". Det används vid bl.a. chatt för att markera skratt eller gapskratt. (Palmenfelt, under utgivning.)
- ⁴ La Victoire Ailee. Disaster Beyond Imagination, 19 november 2003.
- ⁵ Rookie 7M4. Disaster Beyond Imagination, datum okänt.
- ⁶ LadyCDaae. Disaster Beyond Imagination, 26 januari 2004.
- ⁷ Disaster Beyond Imagination, 1 april 2003. Raphael är en av forumets få manliga medlemmar och en av de mest aktiva på forumet och i materialet. Han har en egen hemsida med datagjorda seriösa och parodiska bilder med *Fantomen på Operan*-tema. Bilderna visas regelbundet upp eller diskuteras på forumet. Han har även, när denna artikel skrivs, nyligen vunnit en tävling där en av hans teckningar blivit utvald att pryda omslaget av den nya utgåvan av Susan Kays roman *Phantom*. "Nightmare on Phanstreet" publiceras här med tillstånd av konstnären.

REFERENSER

Litteratur:

- Arvidsson, Alf, 1999. *Folklorens former*. Lund: Studentlitteratur.
- Hills, Matt, 2002. *Fan Cultures*. London & New York: Routledge.
- Honko, Lauri, 1973 (1962). "Metodiska och terminologiska betraktelser." I: Klintberg, Bengt af (red.), *Tro, sanning, sägen. Tre bidrag till en folkloristisk metodik*. Stockholm: PAN/Norstedts.
- Jansson, Hanna, 2004. *Traditionsdominanten på*

Operan. Internhumor och Intertextualitet på Phantom Discussion Board. B-uppsats i etnologi vid Högskolan på Gotland, vt 2004.

- Klinkmann, Sven-Erik, 1999. *Elvis Presley – den karnevalistiske kungen*. Åbo: Åbo akademis förlag.
- Klintberg, Bengt af, 1972. *Svenska folksägnen*. Stockholm: Norstedts förlag.
- Nikolajeva, Maria, 1992. "Härmande eller 'dialog' – Den intertextuella analysen." I: Nikolajeva, M. (red.), *Modern litteratur och metod i barnlitteraturforskningen*. Stockholm: Centrum för barnkulturforskning vid Stockholms universitet.
- Oring, Elliot, 1992. *Jokes and Their Relations*. The University Press of Kentucky.
- Palmenfelt, Ulf, (under utgivning). "Nätlorens former." I: Klintberg, Bengt af & Palmenfelt, Ulf (red.), *Folkkultur idag*. Stockholm: Carlsons.
- Strage, Fredrik, 2005. *Fans. En bok om besatthet*. Stockholm: Natur och Kultur.

Övriga källor:

- <http://p083.ezboard.com/bphantomforum>. 28 juli 2006.
- Inlägg från Disaster Beyond Imagination. 15 april 2004.
- Inlägg från The Lair. 1 april 2004.

SUMMARY

*The Phantom of the Matrix
Popular Cultural Jokes and Intertextual Competence
on the Internet*

In this article I discuss humorous and intertextual elements from the Internet fan site *The Phantom of the Opera Discussion Board*. By applying folkloristic tools of analysis to the material it becomes clear that although the "phans" discuss modern popular culture on the Internet, the poplore they produce follow the same patterns as older folklore. The phans share a common world with highly specific internal codes and discourses. By repeatedly combining various adaptations of *the Phantom of the Opera* with other narratives and texts the phans produce a comic effect. Either elements from "outer" texts, such as *the Wizard of Oz* or *the Ma-*

trix, are claimed and placed within a *Phantom* context, or the characters of *the Phantom* are themselves extracted from their plot and relocated into, for instance, ABBA's well known songs. Without clear specifications of the sources, it is up to the reader to identify the references and by adding to

the others' jokes one can prove that one has indeed succeeded in doing this. I therefore argue that "phan humour" can be regarded as a highly creative way to prove one's status as a "real" phan, as well as a result and display of a broad intertextual and cultural competence.